

WSTĘP

Szanowni Państwo, drodzy Czytelnicy,

wychodzimy wreszcie z trudnego dla całego kraju i nas wszystkich okresu związanego z pandemią COVID-19, co daje nadzieję na normalność i powrót do pracy. Na szczęście ograniczenia związane z pandemią nie wpłynęły na zapał do działań twórczych naszych Autorów i obecnie możemy, jak zawsze z satysfakcją, przekazać do rąk naszych Czytelników nowy numer periodyku „Problemy Współczesnej Kryminalistyki”. Jest to już jego XXVI tom, równie ciekawy i bogaty w różnorodne tematycznie opracowania jak poprzednie, który powinien zainteresować szerokie grono kryminalistów, prawników i studentów kilku co najmniej kierunków studiów, a także przedstawicieli tych wszystkich dyscyplin, które wspomagają naukę kryminalistyki lub praktykę śledczo-sądową. Utrzymujemy zarazem zasadę, że nasi Autorzy reprezentują różne ośrodki naukowe i eksperckie, w tym zagraniczne; większość z nich dzieli się swoją wiedzą i doświadczeniem praktycznym opartym na wieloletnim wykonywaniu zawodów wykorzystujących wiedzę kryminalistyczną i z pogranicza innych dyscyplin sądowych, ale wśród Autorów artykułów są też młodszy stażem zawodowym niedawni absolwenci studiów, których badania przeprowadzone na użytek prac dyplomowych wydały nam się tak ciekawe, że zaprosiliśmy ich do współpracy. Jednocześnie miło nam poinformować, że od obecnego numeru wszystkie prace ogłaszane drukiem w „Problemach...” publikowane są zarówno w języku polskim, jak i angielskim. Mamy nadzieję, że to w znaczący sposób poszerzy grono naszych Czytelników i pozwoli na dotarcie polskiej myśli kryminalistycznej do zagranicznych ośrodków.

Publikowane w tym tomie prace można podzielić na kilka grup tematycznych, w tym dotyczące problemów taktyki śledczej i wykrywania przestępstw, techniki kryminalistycznej i wybranych rodzajów ekspertyz, zagadnień związanych z opiniowaniem i korzystaniem z opinii biegłych w postępowaniu karnym, wreszcie z szeroko rozumianą problematyką stosowania prawa i dowodzenia. Wszystkie publikowane artykuły godne są oczywiście rekomendowania, z reguły mają charakter interdyscyplinarny oraz łączą różne wątki kryminalistyczne z innymi dyscyplinami nauk sądowych. Wśród nich chcielibyśmy zwrócić szczególną uwagę na kilka wybranych, gdyż pokazują aktualne trendy w praktyce śledczej i sądowej. Jednym z takich artykułów jest praca V.M. Shevchuka, profesora Uniwersytetu Jarosława Mądrego w Charkowie, traktująca o współczesnym wykorzystaniu metod kryminalistycznych w wykrywaniu zbrodni wojennych i badaniu okoliczności ich dokonania. Autor pisze o powstaniu nowego działu nauki kryminalistyki, który nazywa „kryminalistyką wojenną”, co w kontekście wojny w Ukrainie można uznać za tragiczny znak naszych czasów. Kilka artykułów poświęcono wybranym technikom identyfikacyjnym; tutaj warto

wspomnieć o ciekawych badaniach pismoznawczych dotyczących podpisów i wpływu różnych czynników (w tym rodzinnych) na proces ich formowania, opisanych przez naszych przyjaciół z Litwy: H. Malewskiego, R. Tamošiūnaitė, V.E. Kurapkę i S. Matulienė. Uwagę zwraca także doniesienie o wynikach badań nad zawartością potasu metodą wysokorozdzielczej spektroskopii promieniowania gamma przedstawione przez A. Kurpiewską, T. Matulewicza i P. Sękowskiego; jest to świetny przykład, w jaki sposób badania przeprowadzone przez ówczesną studentkę dla celów pracy magisterskiej mogą być – z udziałem pracowników naukowych Zakładu Fizyki Jądrowej UW – rozwijane już w „poważnej” pracy naukowej. Również absolwentka studiów kryminalistycznych, N. Śniechowska, przygotowała opracowanie o biegłych i tzw. opiniach prywatnych; dla tych, którzy obserwują obecną praktykę procesową lub sami występują jako biegli, będzie to bardzo interesująca lektura, tym bardziej że problem quasi-biegłych w postępowaniu karnym w związku ze zmianą przepisów kodeksowych okazuje się niezwykle aktualny i ważący w wielu sprawach karnych i cywilnych. Równie ciekawy jest artykuł I. Jankowskiej-Prochot o pozycji biegłego w anglosaskim modelu procesu karnego, który daje dobry wgląd w funkcjonowanie *expert-witnesses* w zupełnie odmiennych niż nasze realia sądowych. Również o zagranicznej praktyce sądowej, która jednak ma służyć rozważaniom na temat celowości wprowadzenia i zasad funkcjonowania instytucji sędziego pokoju w polskim wymiarze sprawiedliwości, traktuje praca W. Rojka zatytułowana *Sędzia pokoju w Polsce: jeżeli tak, to jaki?*. Rozważania zawarte w tym artykule są nie tylko niezwykle aktualne w obliczu dyskusji dotyczącej sędziów pokoju w naszym kraju, ale ponadto oparte zostały na własnych wieloletnich doświadczeniach Autora – sędziego pokoju w Kanadzie. Na koniec proponujemy lekturę artykułu A. Buzy o dopingu w sporcie; wbrew pozorom jest to problematyka ściśle związana z kryminalistyką, gdyż taka wiedza jest niezbędna zarówno dla wykrywania dopingu, jak i w ramach przeprowadzania dowodów czy to przed organem antydopingowym, czy polskim lub zagranicznym sądem sportowym.

Najnowszy numer „Problemów...” kończą wspomnienia o osobach niezwykle ważnych dla rozwoju polskiej kryminalistyki, które niedawno odeszły: o Kamili Nowickiej-Kiliś – wieloletniej naczelniczce Wydziału Badań Dokumentów i Technik Audiowizualnych ówczesnego Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego KG Policji oraz o Waldemarze Suszczewskim – twórcy i kierowniku Zakładu Kryminalistyki i Chemii Specjalnej Urzędu Ochrony Państwa. Oboje byli członkami władz i ekspertami Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego oraz autorami cenionych publikacji. Będzie ich brakowało całemu środowisku polskich kryminalistyków.

Zapraszamy więc do lektury najnowszego tomu „Problemów Współczesnej Kryminalistyki”, a także do współpracy oraz dzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniami zawodowymi.

prof. dr hab. Tadeusz Tomaszewski
redaktor naczelny

Dear Readers,

we are finally coming out of a difficult period for the whole country and all of us related to the COVID-19 pandemic, which gives hope for normality and return to work. Fortunately, the restrictions related to the pandemic did not affect the enthusiasm for the creative activities of our Authors and now we can, as always, with satisfaction, hand over to our Readers a new issue of the periodical “Current Problems of Forensic Science”. This is its 26th volume, as interesting and rich in thematically diverse studies as the previous ones, which should be of interest to a wide range of forensic scientists, lawyers and students of at least several fields of study, as well as representatives of all disciplines that support the science of forensics or the practice of criminal investigation. At the same time, we maintain the principle that our Authors represent various scientific and expert centres, including foreign ones; most of them share their knowledge and practical experience based on many years of performing professions using forensic knowledge and on the borderline of other forensic disciplines, but among the authors of the articles there are also recent graduates whose research conducted for the purpose of their thesis seemed so interesting to us, that we invited them to cooperate. At the same time, we are pleased to inform you that from the current issue all works announced in print in “Current Problems...” are published in both Polish and English. We hope that this will significantly expand the group of our readers and will allow Polish forensic thought to reach foreign centers.

The works published in this volume can be divided into several thematic groups, including those concerning the problems of investigative tactics and crime detection, forensic techniques and selected types of expertise, issues related to giving opinions and using expert opinions in criminal proceedings, and finally with the broadly understood issues of applying law and evidential problems. All published articles are of course worth recommending, they are usually interdisciplinary in nature and combine various forensic problems with other disciplines of forensic science. Among them, we would like to pay special attention to a few selected ones, because they show current trends in investigative and judicial practice. One of such article is an essay written by V.M. Shevchuk, professor at the Yaroslav the Wise University in Kharkov, dealing with the contemporary use of forensic methods in detecting war crimes and investigating the circumstances of their commission. The author writes about the emergence of a new branch of forensic science, which he calls “war forensics”, which in the context of the war in Ukraine can be considered a tragic sign of our times. Several articles are devoted to selected identification techniques; here it is worth mentioning interesting handwriting research on signatures and the influence of various factors (including family) on the process of their formation, described by our friends from Lithuania: H. Malewski, R. Tamošiūnaitė, V.E. Kurapka and S. Matulienė. Noteworthy is also the report on the results of research on the content of potassium using high-resolution gamma spectroscopy, presented by A. Kurpiewska, T. Matulewicz and P. Sękowski; this is a great example of how the research conducted by a student at the time for the purpose of her master’s thesis can be developed in a “serious” scientific work with the

participation of scientists from the Department of Nuclear Physics of the University of Warsaw. Also, a graduate of forensic studies, N. Śniechowska, prepared a study on expert-witnesses and the so-called private opinions; for those who observe the current trial practice or act as experts themselves, it will be a very interesting read, the more so that the problem of quasi experts in criminal proceedings in connection with the change in the provisions of the Polish Code of Criminal Procedure turns out to be extremely topical and important in many criminal and civil cases. Equally interesting is the article by I. Jankowska-Prochot about the position of an expert in the Anglo-Saxon model of the criminal trial, which gives a good insight into the functioning of expert-witnesses in a completely different court reality than ours.

Also about foreign judicial practice, which, however, is intended to serve the purpose of considering the purpose of introducing and the principles of functioning of the institution of a justice of the peace in the Polish justice system, writes W. Rojek in the article entitled “Judge of the peace in Poland: if so, which one?”. The considerations contained in this work are not only extremely topical in the face of the discussion on justices of the peace in our country, but also are based on the author’s own long-term experience – a justice of the peace in Canada. Finally, we suggest reading A. Buza’s article on doping in sport; contrary to appearances, this issue is closely related to forensic science, as such knowledge is necessary both for detecting doping and taking evidence, whether before an anti-doping authority or a Polish or foreign sports court.

The latest issue of our periodical ends with memories of people extremely important for the development of Polish forensic science who have recently passed away: Kamila Nowicka-Kiliś – the long-term head of the Department of Document Examinations and Audiovisual Techniques of the then Central Forensic Laboratory of the Police Headquarters and Waldemar Suszczewski – the creator and head of the Department of Forensics and Special Chemistry of the State Protection Office. They were both members of the Board and experts of the Polish Forensic Association and authors of respected publications. The entire community of Polish forensic scientists will miss them.

Therefore, we invite you to read the latest volume of “Current Problems of Forensic Science”, as well as to cooperate and share your knowledge and professional experience.

Prof. dr hab. Tadeusz Tomaszewski
Editor in Chief